



A TASZ állásfoglalása az országgyűlési képviselők lehetőségeiről a szavazatszámolás megfigyelésében

A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) Választási Jogi Programja a jogsegély tevékenysége körében ütközött egy olyan jogszabályi kollízióba, amelynek feloldása a elsősorban a jogalkotó feladata lenne. Addig is, amíg a feloldás nem történik meg, a TASZ elkészítette a jogszabályok összeütközésének elemzését és megfogalmazta ezzel kapcsolatos ajánlását.

I. A jogkérdés

Minden választás esetében az egyik legfontosabb mozzanat a szavazatok megszámlálása. A választási eljárási törvény felsorolja, hogy e mozzanatnál kik lehetnek jelen. A felsorolásban nem szerepel az országgyűlési képviselő. Az országgyűlési képviselők jogállására irányadó szabályok ugyanakkor megengedik, hogy a képviselők személyes jelenlétükkel is ellenőrizzék a közigazgatás teljes tevékenységi körét. Kérdés, hogy az országgyűlési képviselőket az ellenőrzési tevékenységre felhatalmazó jogszabály hogyan viszonyul a választási eljárási törvény felsorolásához. Azaz, **jelen lehet-e az országgyűlési képviselő a választási eljárásban a szavazatszámolásnál?**

II. Az irányadó jogszabályok

A **választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény** (továbbiakban: Ve.) 87. Címe A *szavazatszámolás nyilvánossága*. A cím tartalma pedig:

187. § A szavazatszámolás során a szavazatszámoló bizottság, a jegyzőkönyvvezető, a médiatartalom-szolgáltató képviselője, valamint a nemzetközi megfigyelő tartózkodhat a szavazóhelyiségben.

Az **Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény** (továbbiakban: Ogytv.) X. Fejezete A *képviselői tisztség ellátásának támogatása*. A fejezet ide vonatkozó szabályai a következők:



98. § (1) Az állami szervek kötelesek a képviselőket megbízatásuk ellátásában támogatni, és részükre a munkájukhoz szükséges felvilágosítást megadni. [...]

(4) A képviselői igazolvány valamennyi közigazgatási szervhez, valamint a közintézetekhez és közintézményekhez belépésre jogosít. A képviselő - a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter által szabályozott módon - jogosult a Magyar Honvédség, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat, a rendvédelmi szervek és a vámhatóság működésére szolgáló területre is belépni. E jogosultság gyakorlása nem eredményezheti az érintett szervek rendeltetésszerű működésének aránytalan sérelmét.

III. A jogszabályok céljai

A Ve. szabály célja, mint ahogyan a címből is kitűnik, a szavazatszámllálás nyilvánosságának garantálása és ezzel együtt a szavazatszámllálás és a szavazatszámlláló bizottság (tagjai) integritásának biztosítása. A Ve. kifejezetten megengedi, hogy a nemzetközi megfigyelő, valamint a nyilvánosságot képviselő, a nyilvánosság számára beszámoló sajtó jelen lehessen a szavazatszámllálás folyamatánál. A Ve. kommentárja szerint “[a] a választási eljárás nyilvánossága és a szavazatszámllálás zavartalanságához fűződő érdek egymással konkurál. A törvény ezért pontosan meghatározza, hogy kik lehetnek jelen a szavazatszámllálásnál.” A kommentár e körben hivatkozik a Velencei Bizottság Code of Good Practice in Electoral Matters című dokumentumára, amelynek 3.2.xiii. pontja szerint a szavazatszámllálásnak átláthatónak kell lennie.¹

Az Ogytv. szabályai megteremtik annak lehetőségét, hogy a legfőbb népképviselői szerv megválasztott képviselői ellenőrizhessék az állam működését. Túl az országos hatáskörű szervek vezetőinek beszámolóin, az Országgyűlés képviselői személyes jelenlétükkel is ellenőrizhetik a végrehajtó szervek és a közigazgatást munkáját. Ezt garantálják az Ogytv. szabályai. Néhány kivételtől (bírói tanácsulások, stb.) eltekintve az országgyűlési képviselők bármely állami intézménybe bemehetnek és megfigyelhetik, hogyan történik a közhatalom gyakorlása, és hogyan látnak el más közfeladatokat. Ez a megfigyelési jog garantálja, hogy az országgyűlési képviselők betölthessék a parlament ellenőrzési funkciójának az egy-egy képviselőre jutó részét. A választási bizottságok, bár azokat a Ve. a “választópolgárok szerveiként” határozza meg, a választási igazgatás döntéshozó szervei, amelyek közhatalmat gyakorolnak. Kizárólag az állam által ellátható, át nem ruházható közfeladatot látnak el, mely tevékenység kereteit szerteágazó közjogi szabályrendszer szabja meg.

¹ Csernyi Á. - Péteri A. (2017): *Választójogi és népszavazási kommentárok*. Wolters Kluwer, Bp, 2017. 324.



IV. Mérlegelés

A Ve. nem említi az országgyűlési képviselőket a szavazatszámítás nyilvánosságáról szóló rendelkezésben, de az egyértelmű, hogy a jogszabály célja a nyilvánosság garantálása. Ezzel párhuzamosan az Ogytv. garantálja az országgyűlési képviselők számára, hogy ellenőrizhessék az állam működését.

A Ve. lehetővé teszi a sajtó munkatársai számára, hogy a szavazatszámítás eljárását megfigyeljék, illetve lehetőséget biztosít arra, hogy kifejezetten a jelölő szervezetek (tipikusan pártok) által megbízott tagok [Ve. 28.§ (4) bek.] a szavazatszámításban részt vegyenek. A Ve. tehát -- alkotmányosan igazolható módon -- megteremti a lehetőséget arra, hogy a nyilvánosság képviselői és a jelölő szervezetek képviselői is jelen legyenek a szavazatszámításkor. A Ve. is ismeri a sajtó és a nemzetközi megfigyelő jelenlétével megvalósuló megfigyelés intézményét. A szavazatszámítás ennél fogva a Ve. szerint sem egy olyan folyamat, amely során a szavazatszámító bizottság integritását és a munka zavartalanságát úgy kellene védeni, hogy a szavazatszámításában részt vevő személyeken kívül senki sem lehet azon jelen.

A szavazatszámítás egy olyan objektivizált folyamat, amelyet a sajtó vagy az országgyűlési képviselő (vagy a nemzetközi megfigyelő) pusztán jelenléte akkor sem befolyásolhat, ha a jelenlévő személy nagy hatalommal vagy befolyással rendelkezik. A szavazatszámítás szabályait a Ve. pontosan rögzíti, a szavazatszámítók tevékenységét Választási füzet (Kézikönyv) is segíti. Ha e tevékenységében a szavazatszámítást végző szavazatszámító-bizottsági tagot bárki megpróbálja befolyásolni akkor megvalósulhat *a választás, népszavazás és európai polgári kezdeményezés rendje elleni bűncselekmény* (Btk. 350. §). A szavazatszámítás integritását tehát a büntető törvénykönyv is védi. Túl ezen minden befolyásolási tevékenység a Ve. szabályai alapján tilos.

Mivel tehát a Ve. célja is a megfelelő és a szavazatszámítást nem zavaró nyilvánosság megteremtése, és a Ve. ismeri a megfigyelés intézményét a szavazatszámításkor is, az Ogytv. alapján pedig az országgyűlési képviselők a közfeladatok ellátását és a közhatalom gyakorlását ellenőrizhessék, jogszabályi szinten fennálló ellentmondást úgy kell feloldani, hogy a parlamenti ellenőrzés e formában is megvalósulhasson.



Mindebből tehát az következik, hogy az országgyűlési képviselő az Ogytv. alapján a Ve. kifejezett felhatalmazása ellenére is jelen lehet a szavazatszámhláláskor, de azt semmilyen módon nem próbálhatja befolyásolni, a folyamatot nem zavarhatja meg. A jelenlétére irányadó szabályok hasonlóak kell legyenek ahhoz, amelyek a nemzetközi megfigyelők, vagy a sajtó munkatársainak jelenlétét is szabályozzák, hiszen a jelenlét célja nagyon hasonló: a politikai közösség tagjainak tagjai számára - az országgyűlési képviselő esetében azok megbízásából - a szavazatszámhlálás tisztaságának ellenőrzése.

A sajtóra vonatkozó előírások a legfrissebb Választási füzetben a következők:

A szavazás megkezdésétől (6.00 óra) a munka befejezéséig (tehát a szavazás és a szavazatszámhlálás során egyaránt) a sajtó képviselői is – külön engedély nélkül – jelen lehetnek és végezhetik munkájukat a szavazóhelyiségben, az SZSZB munkáját azonban nem zavarhatják. A szavazás titkosságát nem sérthetik meg, a választói névjegyzékbe nem tekinthetnek be, arról fényképet, filmfelvételt nem készíthetnek. Az SZSZB csak a szavazók számáról adhat felvilágosítást. A szavazóhelyiségben a sajtó nem készíthet riportot a választópolgárokkal.²

A nemzetközi megfigyelőkre vonatkozó szabályok pedig ezek:

A nemzetközi megfigyelő:

- a választási eljárás teljes menetét figyelemmel kísérheti, a választási szervek munkájánál jelen lehet,*
- a választási bizottságok irataiba betekinthes, azokból – személyes adatokat nem tartalmazó – másolatot kérhet,*
- kérdést intézhet a választási szervek tagjaihoz, és felhívhatja azok figyelmét az általa tapasztalt rendellenességekre,*
- a választási eljárást és a választási szervek tevékenységét nem zavarhatja és nem befolyásolhatja,*
- tevékenysége végzése alatt köteles az NVI által rendelkezésére bocsátott regisztrációs kártyát jól látható helyen és módon viselni, • köteles pártatlanul végezni tevékenységét.³*

² VÁLASZTÁSI FÜZETEK 207. KÉZIKÖNYV a szavazatszámhláló bizottságok részére az Európai Parlament tagjainak választásához 2019. május 26., NVI. Elérhető:

<http://www.valasztas.hu/valasztasi-fuzetek>, 7.

³ Uo. 4.



Továbbá, az országgyűlési képviselő ugyanúgy nem közölheti vagy nem közvetítheti a szavazatszámolás eredményét a szavazás lezárásáig, azaz az utolsó szavazókör bezárásnak időpontjáig, mint ahogyan azt a sajtó vagy a nemzetközi megfigyelő sem teheti meg. Az országgyűlési képviselőt -- jelenlétének célját tiszteletben tartva -- a szavazatszámoló-bizottság elnöke e szabályok betartásának érdekében és a szavazatszámolás integritásának megőrzése érdekében rendre utasíthatja.

V. Ajánlás

Ajánljuk a Nemzeti Választási Irodának, hogy dolgozza ki az országgyűlési képviselők szavazatszámoláskori jelenlétéhez a megfelelő szabályokat és azokat építse be a Választási füzetek aktuális és jövőbeli számaiba.

Ajánljuk a jogalkotónak, hogy a fentiek tükrében, a jogszabályi kollízió feloldása érdekében egészítse ki a Ve. 187. §-át úgy, hogy a jogszabály kifejezetten tegyen említést arról, hogy az országgyűlési képviselő is jelen lehet a szavazatszámoláskor.